

Екологічне виховання в коледжі СНАУ

«Ми живемо серед природи...
Ми постійно діємо на неї,
проте не владні над нею»

Й. Гете.

Україна переживає екологічну і економічну кризу, яка пов'язана з надмірним зростанням нераціонального і неконтрольованого використання природних ресурсів. На території нашої країни все помітнішим стає погіршення екологічного стану, характерними ознаками якого виступають забруднення атмосферного повітря, поверхневих та підземних вод, порушення земель, **руйнування** ґрунтів. Ці чинники у свою чергу активізують розвиток несприятливих природних процесів (зсуви, підтоплення і т.п.), ускладнюють використання природних компонентів як виробничих ресурсів у промисловості і сільському господарстві.

Усі екологічні проблеми, незалежно від того, якими галузями вони породжені, нерозривно пов'язані з певною територією. З проблемами охорони навколишнього середовища доводиться зустрічатися всім регіонам, які мають достатній рівень розвитку господарства. Сумська область займає 3,9% (2383,2 тис. га) території України, де мешкає 2,6% (1209,3 тис. чол.) населення країни. Найбільший промисловий потенціал області зосереджений у містах Суми, Конотоп, Охтирка, Ромни, Шостка, де розташовані найбільші промислові підприємства машинобудівної, хімічної, нафтогазовидобувної, енергетичної, харчової та інших галузей, котрі здійснюють надмірне навантаження на природне середовище.

Отже, досить актуальною проблемою сьогодення є проблеми дбайливого ставлення людини до природи, творчого використання її багатств. Поняття екологічної культури, екологічні знання в даний час набувають особливої актуальності, яка пов'язана з людською діяльністю, що призводить до змін, які відбуваються в середовищі нашого буття. Існування людської цивілізації та подальший її розвиток можливий тільки за умови формування якісно нових взаємин у системі «Людина – природа». Ці відносини можуть бути сформовані тільки шляхом виховання в сім'ї, екологічної культури в установах, що забезпечують здобуття загальної середньої, середньої спеціальної та вищої освіти.

Формування екологічної свідомості та культури є необхідними умовами для подолання глобальної екологічної кризи і відвернення екологічної катастрофи, яка загрожує підривом самих основ біологічного існування людини, тому екологічне виховання є невід'ємною частиною виховання студентів коледжу СНАУ.

Екологічну свідомість особистості неможливо сформувати без наявності у неї певних знань та переконань щодо свідомого і відповідального ставлення до природи. Збереження планети залежить і від якості, і від темпів формування екологічної свідомості та екологічної культури, що відбувається в процесі екологічного виховання.

Зазначимо, що екологічне виховання – це цілеспрямований вплив на особистість на всіх етапах її життя за допомогою розгорнутої системи засобів та методів, що має на меті формування екологічної свідомості, екологічної культури, екологічної поведінки, екологічної відповідальності. Екологічне виховання – це неперервний процес навчання, виховання, самоосвіти, накопичення досвіду і розвитку особистості, спрямований на формування ціннісних орієнтацій, норм поведінки і спеціальних знань щодо збереження навколишнього середовища і природокористування, реалізованих в екологічно грамотній діяльності.

Екологічне виховання в коледжі СНАУ спрямоване на розв'язання певних задач і проблем, які ставляться перед викладачами і студентами . Сьогодні ми дуже часто чуємо слова «екологія», «забруднення навколишнього середовища». Ми стали звикати до цих слів, вони викликають ряд запитань. Що можуть зробити студенти для навколишнього середовища? З чого треба почати? Як організувати роботу, щоб підліткам було цікаво?

Відповіді на ці запитання ми шукаємо в нашій роботі. Екологічне виховання у нашому навчальному закладі здійснюється за двома напрямками: на аудиторних заняттях та у позааудиторний час. Ми переконані, що тільки використання в єдності і взаємозв'язку двох сторін навчально-виховного процесу дозволяє повною мірою здійснювати вплив на інтелектуальну, емоційну і вольову сферу особистості студентів. Це забезпечує гармонійне формування всіх компонентів екологічної культури: інтересу до природи, знань про природу, моральних та естетичних почуттів щодо неї, позитивної діяльності тощо.

Викладачі природничих дисциплін коледжу здійснюють роботу з екологічного виховання студентів, використовуючи різноманітні форми і засоби, які спрямовані на вирішення певного кола задач:

- виявлення екологічних проблеми, формування у студентів установки на їхнє рішення;
- виховання емоційно-ціннісного ставлення до природи;
- сприяння виробленню соціальної активності і формування необхідних звичок надання допомоги природі;
- виховання гуманного ставлення до людей і природи;
- створення умов для активного залучення студентів до природоохоронної освіти однолітків і дорослих.

Дуже важливим, на нашу думку, для розуміння специфіки екологічного виховання є теза про те, що воно не повинно виступати лише системою заборон на ті чи інші дії. Крім закликів, що природу слід любити і берегти, необхідно вчитися грамотному і професійно-комплексному природокористуванню.

Розмаїття форм заходів дає можливість викладачам і кураторам нашого навчального закладу побудувати роботу з екологічного виховання так, щоб зацікавити студентів, привернути їх увагу до поставлених проблем.

Екологічне виховання містить традиційні і нетрадиційні форми роботи: екологічні заняття; екологічні екскурсії; екологічні гуртки; екологічні конкурси; КВК, аукціон, вікторина «Що? Де? Коли?»; екологічні акції; обговорення та обігрування ситуацій; трудовий десант; зелений патруль; клуб дослідників природи; лабораторія юного еколога; екологічні свята та фестивалі; екологічні ігри (рольові, дидактичні, імітаційні, ігри, моделювання екосистем, змагальні ігри-подорожі).

Однією з форм екологічного виховання, спрямованого на пізнання природи і розуміння її законів, є еколого-туристичні походи, під час яких створюються сприятливі умови для студентів, що прагнуть краще пізнати рідний край, вивчити його багатства, зрозуміти красу природи, а також для тих студентів, які в стінах навчального закладу не можуть проявити свої таланти і яскраві риси характеру. Зазначена форма дає змогу поєднати два напрями виховання – екологічне і фізичне. У студентів виховується прагнення до здорового способу життя, любов до природи і до краси рідного краю.

Кожного року на початку вересня студенти і викладачі коледжу беруть участь у велопробігу: «За здоровий спосіб життя» до різних міст Сумського району: Миропілля, Токарі, де знайомляться з живописними куточками нашого мальовничого краю.

Велопробіг «За здоровий спосіб життя»

Еколого-туристичний похід до річки Псел. У поході студенти мають змогу навчитися правильно розводити і гасити вогнища, варити кашу, грати у різні спортивні ігри. Все це сприяє їх фізичному вихованню, а також дає можливість ознайомитися з природою, водними екосистемами, впливом різних екологічних факторів, вивчити рослинний і тваринний світ. У студентів виховується екологічна культура поведінки: не можна ламати дерева, гілки, залишати після себе сміття, не загашене вогнище, а також формуються вміння спостерігати, аналізувати, систематизувати, робити свої власні висновки.

Еколого-туристичний похід

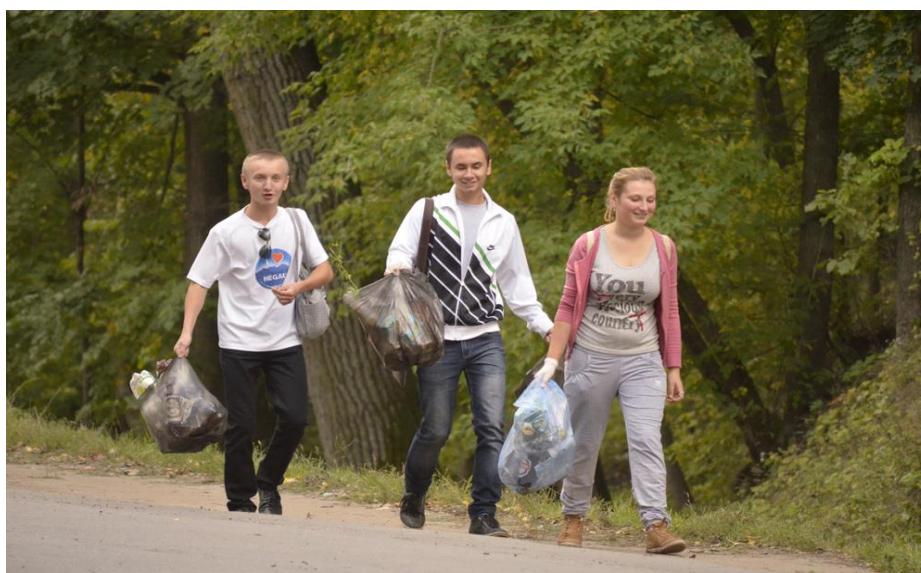
Кожний рік студенти коледжу беруть участь в екологічних акціях «Парки – легені міста», «Першоцвіти», «Збережемо дерева». Це дієва форма екологічного виховання. Акція може бути епізодичною або постійною. Такі заходи формують активну життєву позицію підлітка, і тому їх необхідно проводити як на рівні навчального закладу, так і на рівні міста.

Акція: «Плекаємо нашу перлину – Веретенівський парк»

Прибирання у Веретенівському парку

Студенти та викладачі коледжу слідкують за чистотою Веретенівського парку та яблуневого саду, прибирають сміття, що залишають відпочивальники, зламані чи пошкоджені гілки дерев, білять стовбури дерев. Даний захід сприяє вихованню у студентів екологічної культури поведінки.

З прибирання

Веселі і задоволені своєю працею

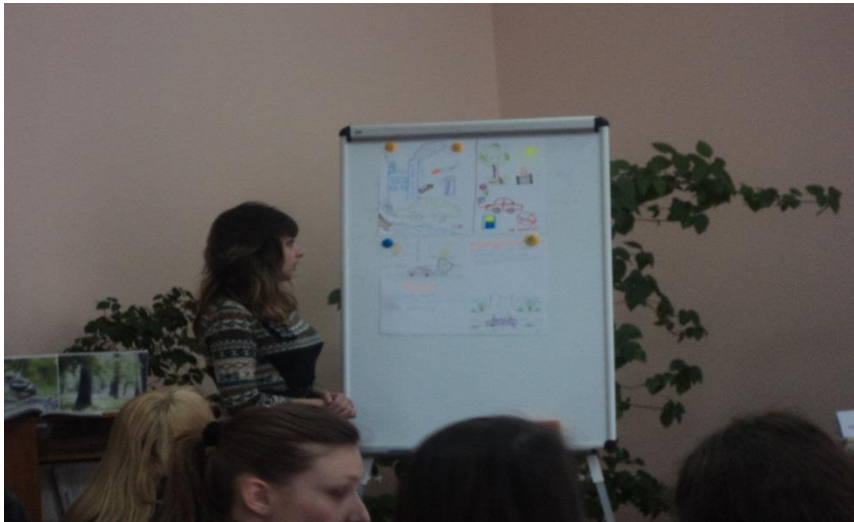
На заняттях екологічного гуртка застосовуються клубні форми роботи, де студенти об'єднуються в групи за інтересами. Одна група займається вивченням проблеми забруднення водних ресурсів, друга група – забруднення атмосфери, третя – вивчає вплив транспорту на природні екосистеми. Студенти самостійно розподіляють між собою обов'язки та фронт роботи, що необхідно виконати. На допомогу студентам були організовані зустрічі з фахівцями-екологами, демонстрації кінофільмів і відеороликів на відповідну тематику, обговорення журнальних та газетних статей; розв'язування спеціальних завдань і обговорення життєвих ситуацій.

Робота у групах

У процесі виконання даних проектів студенти вчилися працювати з теоретичним матеріалом, здобувати інформацію, користуючись різноманітними джерелами, удосконалювати вміння аналізувати, систематизувати, виділяти головне.

Результатами роботи стало створення презентацій і творчих робіт: «Наше місто», «Парки і сквери Сумщини», «Сучасність і місто», «Чудеса міста Сум», фото доповідей та їх захист, відстоювання своєї точки зору.

Презентація творчих робіт

На заняттях екологічного гуртка та виховних годинах зі студентами проводяться бесіди на тему: «Моя мала батьківщина», «Сумщина – мій рідний край», «Екологічні проблеми Сумщини», «Сумська область – промисловий регіон», мета яких – ознайомити студентів з красою природи Сумщини, її природними багатствами, і в той же час показати студентам екологічні проблеми краю, негативний і позитивний вплив діяльності людини на природу, змусити підлітків задумуватися над вчинками і діями людей щодо оточуючого середовища і над наслідками, до яких вони можуть призвести. Плідна співпраця викладачів природничих дисциплін з колегами-юристами дала змогу провести цікавий захід «Природоохоронне законодавство України», на якому студенти ознайомились з екологічними проблемами, їх причинами, розглянули шляхи їх розв'язання, дізналися про основні документи нашої держави в галузі охорони природи.

У жовтні студенти взяли участь в акції «Багатства твої, мій рідний край», що проходила у Сумському аграрному університеті. Студенти-першокурсники активно відгукнулися на завдання, що ставилося перед учасниками цього заходу. Вони створили композиції з квітів, овочів і фруктів та природних матеріалів. Ця акція поєднала екологічне і патріотичне виховання, сприяла вихованню у студентів почуття патріотизму, гідності та гордості за свій багатий і чудовий рідний край.

Такою ми бачимо свою Україну

Багатства твої, мій рідний край.

У коледжі вже традиційними стали ігри «КВК», «Що? Де? Коли?», «Щасливий випадок», заочна подорож заповідними куточками України, екологічні вікторини на тему: «Рідкісні і зникаючі види Сумщини», «Лікарські рослини Сумської області», «Мистецтво і природа», екологічний вечір «Крізь краплину води» та інші заходи.

Екологічна вікторина «Рослини і тварини Сумщини»

Екологічний конкурс «Мистецтво і природа»

Конкурс капітанів

Також студенти коледжу постійно беруть участь в конкурсах «Зелена фортеця» (внутрішнє і зовнішнє озеленення), працюють на клумбах, займаються озелененням своїх аудиторій. У нашому навчальному закладі діє Трудовий десант і Зелений патруль. Студенти мають свої закріплені території, де слідкують за чистотою і порядком та здійснюють її благоустрій. Це виховує у них працелюбність, охайність, почуття відповідальності та гордості за свою роботу.

Робота гуртка «Юні екологи»

Кожний захід екологічного змісту має на меті вирішувати задачі навчання і розвитку студентів і повинен бути спрямований на формування екологічної свідомості, виховання необхідних почуттів та емоцій, організацію позитивної діяльності підлітків у природі та на заняттях з екології, біології.

Результатом екологічної роботи має стати засвоєння основних екологічних і біологічних понять, розуміння різнобічної цінності природи, прояв інтересу та зацікавленості екологічними проблемами, сформованість різноманітних екологічних умінь і навичок (оцінювати, прогнозувати, приймати правильні рішення, пропагувати, дотримуватись правил поведінки у природі, аналізувати, систематизувати, виділяти головне); активність і творчий підхід у природоохоронній діяльності; формування глибокого переконання у необхідності охорони природи й особистій причетності до цієї справи.

Трипольська Яна Олександрівна – викладач загальноосвітніх дисциплін коледжу СНАУ, спеціаліст I категорії.

Костян Світлана Василівна – викладач загальноосвітніх дисциплін, спеціаліст I категорії.